

A' ROMAI CSASZARI ÉS AP. KIRALYI FELSÉG-
NEK KEGYELMES ENGEDELMÉVEL.

Indúlt BÉTSBŐL Szeredán 14. Oktoberben 1789.

A' közelebb költ Udvari Tudósítás. (**)

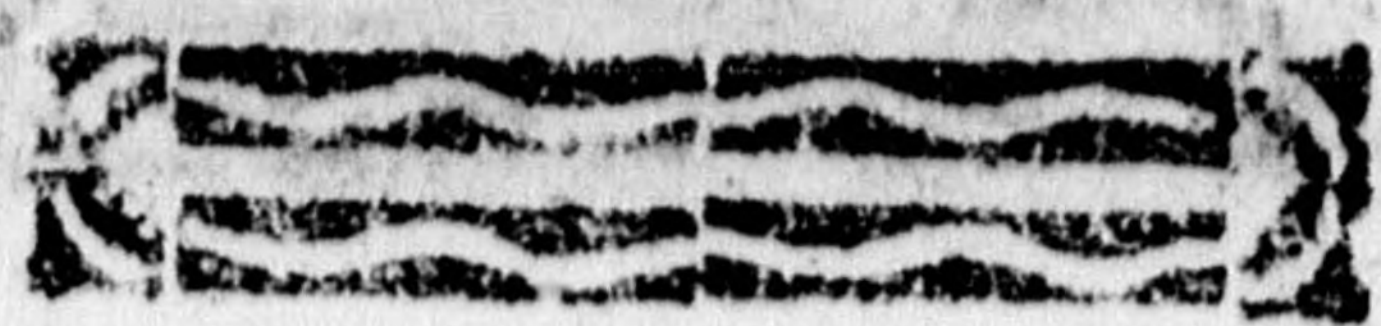
Ő Vezér Báró *Laudon*, a' Belgrád Külső-város-
sárainak Sept. 3 dikán fegyveres kézzel lett meg-
vételéről bővebben így tudósít: Sept. 29-dikén dél-
tíz óráig fogva, más nap reggeli hét órákorig, a' mi-
agyuzásunk által, az ellenség' Sorompóinak és Sán-
czainak azon részén, a' hól a' bérontás el-intéztes-
tett vala, már alkalmas rétek lövetvén, tehát 9
óra tályban az önként vállalkozottak elől meg-in-
dúlván, szép rendel el-kezdődött: az arra rendelt
legénység négy szakaszokba vala osztva, a' kik egy-

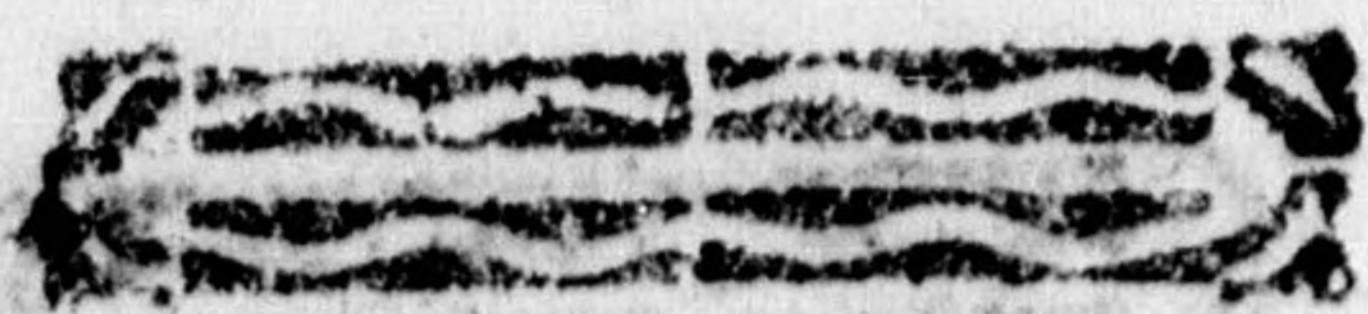
szersmind különböző helyeken be-rontának. Az első tsapatbéli önként vállalkoztak, Generál Klébek vezérlése alatt, szapora lépéssel a' Sorompónak tsorbáján belől érkeztén, ottan a' Sántzban lévő ellenségre, nem gondolván semmit azoknak szemközbe tüzelésekkel, olly mérészen rá-ütének, hogy az ellenség, látván a' nyomban érkező többi tsapatokat-is, nem sokára hátat fordita. A' Sorompónak tsorbája tsak szaporán a' hadi-átsok által ugy meg-tágalittaték, hogy az érkező több ezen szakaszbeliek számosan be-rohanhajtán, a' szaladó ellenséget üzni kezdték. Rövid idő alatt két Bateriaákat 6 ágyukkal és 7 puskaoros hordókkal a' miéink el-foglalának, az ellenséget házról házra a' Külső Városban vadászván, a' Glázin (*) (*Glacis*) keresztül olly tüzesen kergetik vala, hogy azok kén-telenittetének a' fedezett útba rejtezni. Mihelyt az ellenség a' Külső-Városnak ezen részéből el-üzetett vala, leg-ottan Generál Klébek ezen helyet, az ellenségnek rá-ütésétől igyekezi vala meg-erőteni; erre nézve a' síkság-felől egy a' Várral mellyékesen menő Sántzot (*Paralellé*) kezde hányatni, a' mely hihetetlen serénységgel annyira el-is készült, hogy már estve-felé ez által a' mi népünk a' Vár felől fedezve vala, és a' Táborból ide hozott Spanyol Sorompók által még jobban is meg-erősítették. — A' második szakaszbeli népünk is a' nékiek ki-mutatott helyre ütöttek, ezek-is az ellenséget kevés de vakmerő ellent-

állás

(*) *Glacis* A' Vár és Külső-város között lévő tá-
galság.

állás után meg futamtatták, a' házak között és a' kerteken keresztül a' fedezett útig a' Vár alá kergették; az el-foglalt helyet pedig szintén úgy mint az első meg-erősítették. — A' Harmadik szakasznak rendelése az vala, hogy az ostromra való horgas Sántzon (*Tranché*) a' Konstantzinályi nevet viselő Kapu felé induljon, és a' Kapu mellett bal-kézről a' Sorompókon bá-hágjon: itt-is az önként vállalkozottak serény vitézséggel rohantak a' Sorompóra; de a' kapu megett és a' kettős Sorompók megett el-rejtezett nyakas ellenség, igen nehézzé tette vala a' bé-rontást; mindazáltal az önként előlmenőket követvén és fedezvén az oda rendelt szakasznak több tsapatjai, az ellenség nem csak a' kapu környékéről, hanem a' közel-lévő házakból-is mind meg-futnmodott és a' fedezett útig meg sem állott. — Hasonlóképpen a' 4. dik szakasz-is ugyan azon időben, a' Viddin-felé nyíló Kapunál, a' Vár alá kergette az ellenséget, és az el-foglalt helyet meg-erősítette. A' Várba minden-felől szaladó Törököknek számából azt lehetett itélni, hogy a' Vár őrizetének közel-fele ki-jött vólt a' Külső-Városnak őltalmára, még-sem tarthatták-meg a' *Laudon* nevével lelkesített Seregeinknek vitézsége ellen. El-üzetvén tehát e' szerint a' Külső-Városnak egész felső részéről az ellenség, a' Vizi és a' Viddini Kapuhoz edgy edgy Batalion rendeltetett őrizetre. 11 Török ágyuk és egy mozsár jutottak a' bé rontóinknak kezére; mennyi esett légyen-el az ellenségből nem lehet meg-határozni, de nem kevés számmal hevertének a' Sorompóknál, utzákon és há-

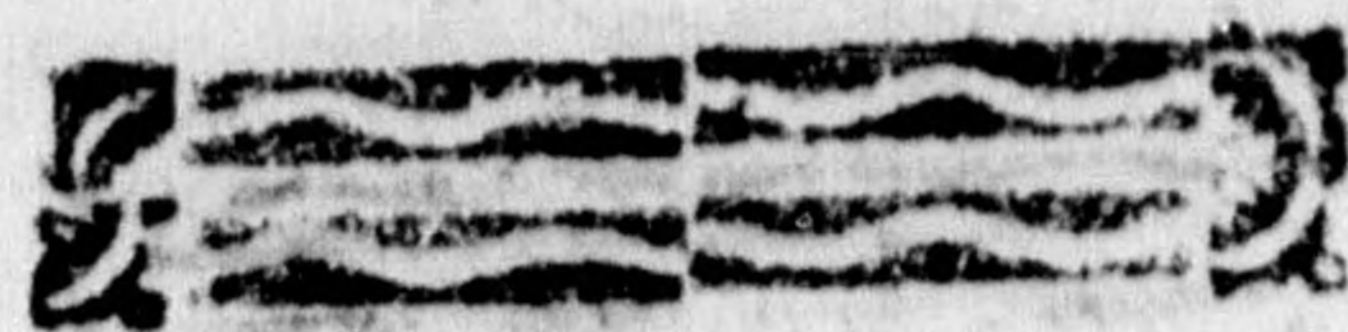

zakban, holott sokat bé-vittek a' Várba magokkal halottjaik közüll.

A' Fő-Vezér *Laudon* határ-nélkül meg-ditséri mind a' Tiszt Urakat mind pedig a' legénységet, a' kik ezen bé-rohanásban jelen vóltak; név-ízerint említi ezen következőket: — Leg-elsőben ő Felségének kegyelmére méltónak itéli a' Feldmarsal Gróf *Pellegrini* fáradhatatlan szorgalmatoiságát, az ostromló melyékes, fedező, és minden-féle Sántzoknak készítettésében. — Hasonlóképpen a' Hadi tárnok és ágyusok igazgatója Gróf *Kollóredó*, a' Városnak el-égetéséért, és a' Sorompóknak le-lövöldöztetéséért ditsértet nyert. — Továbbá Fő-tárnok *Klerfó*, a' ki tsak a' tartalék Sereghez vala rendelve, még-is önként való vágyásból a' bé-rohanók között elő-menetelesen forgott, szemelen vigyáfván, hogy a' hová segítség kivántatnék, a' tartalék Serget oda fordithassa. — Főképpen érdemli az ő Felsége kegyelmét F. M. L. Gróf *Browné* a' kire bizta vala a' Fő-Vezér *Laudon* az egész bé-rohanásnak Vezérlését és véghez vitelét; és a' ki nem tsak az előtt való napon személlyesen meg-járta és meg-szemlélte azon helyeket, a' hól bé-kellenek, — — — — — hanem a' második szakaszt tulajdon maga vezette a' Sorompóra, és az ellenség kergetésében szintén a' Várig közeledett: az alatt a' Fő-Vezér *Laudon* lábát egy ló meg-rugván, mely miatt vesztegségben kellett maradni, a' meg-vett Városnak óltalmazása, és tsak nem az egész Vezérség *Brownéra* bízott, és ennek rendelkezéséből készültek a' Glaszin (*Glacis*) a' mellyékes

Sán-

Sántzok. — Gen. *Klébek*, a' ki egy szakaszt vezérelvén, maga jelen volt az utzákon az ellenségnek szintén a' Várig kergetésében, és a' keze alatt voltak két Battiáriában 6 ágyukat foglaltanak. — Gen. *d' Alton*, a' ki a' 3-dik szakaszt Vezérelte. — Ditsértetik Gen. *Sztáray*, a' ki a' 4 dik szakaszt vezérelvén, az ellenségre hátulról és edgyik szárnya felől egyszersmind olly magyarosán rá-tsapott, hogy nem tsak annak nyakas ellent állásán vitézül gyözedelmeskedett, hanem attól egy mozsárt és egy ágyut el-fogott. — Gen. *Brentínó*, a' ki a' Vizi és a' Viddini kapukat őrizvén, az ellenségnek néhányzori ki-ütését visszaverte. — Ezen Obesterek: *Vernek* a' *Stáinából*, *Lichtenberg* a' *Prájszéből*, és *Kollovráth* az *Alvintziéből*, ezek-is kezek alatt valókkal egy szivvel lélekkel rohantak-bé a' Sorompókon és üzték az ellenséget. — Obesier *d' Argenteau* és Obesflájd. *Souel*, a' bé rohanókat fedezték. — Májor *Barthadeiszki* a' fő Hertzeg *Ferdinánt* Batalionjával 2 Battiáriákon 6 ágyukat és 7 puska poros edényeket foglalt. — Kapitány *Büdeskuti* a' *Devinséből* elől rontott-bé a' Sorompónak rélsén, és szállitván az átsokat, azt mingyárt meg-tágalittatta, nem gondolván semmit az ellenségnek rá-tüzelésével. — Kapit. *de la Marine* akkor érkezvén valamely transportal a' Táborhoz, mingyárt el-kéredzett, hogy mehessen az Ostromra, a' minthogy egy Gránátéros Kompániát kezéhez vévén, azzal magát jól-is viselte. — Obesflájdinánt *Kempf*, és Fő Hadn. *Branek* a' H. *Ferdinándéből* vitézül bé-rohantak, de sebeket kapván, vissza kellett térniük. — Kapit.

Fleischhakk a' *Stáinéből*, bátran el-ment Kompániájával a' Sorompóig, de igen kemény ellent-állást találván mind addig bé-nem ronthatott, mig nem Obester *Vernek* érkezett segítségére. — Kapit. H. *Eszterházi*, az *Eszterházi Antaléből*, ki-ragadván egy Gránátérosnak kezéből a' fegyvert, azzal a' Palánkon belől vele szembe egy lántsával álló Törököt által-döfött, azzal leg-elöll bé ugrott a' rélen, és midőn egy második Törököt-is szintén életétől fosztana, igen nagyon meg-sebesítettetett. — Kapit. Gróf *Gyulai* a' *Samuel Gyulaiéből*, Májor *Neszlingert*, midőn az ellenséggel öszve bonyolodott volna, vitézül meg-óltalmazta. — Kapit. *Pilati* a' *Pellegriniéből* mindenütt előll járt a' Kompániájával, nem külömben *Bekh* és *Sentner* Hadnagyokkal; a' *Bekh* meg-sebesítettvén Hadn. *Blonquet* állott helyére, és vitézül vissza-verte az ellenséget. — Obester *Nicolletti* és Májor *Schvatz* ditsértetnek. — Kapit. Gróf *Blonquet* a' *d' Altonéből* vitézül bé-ugrott a' Sorompon, de 3 halálos sebeket kapott. — Májorok *Berge* az *Eszterházi Miklóseéből*, és *Kühle* a' *Prájszéből* jól viselték magokat. — Fő Hadnagy *Malia* a' *Pétervárad*i Regementből el-esvén, a' mellette lévő Gránátéros Kompániának Tisztjei, ő azon Kompániát kezéhez vette, és azoknak fokán vitézül a' Viddinre nyiló Kapu eleibe hatolt. — Kapitányok *Hofmeiszter*, *Prodetzki*, *Lutz*, és *Simoni* a' *Gyulaiéből*; Hadnagyok *Popovits*, *Tortini*, az átsok igazgatója *Pöhr*, *Thalkevits*, ágyus Hadnagyok *Königl*, és *Adam* ditsértetnek. — Májorok *Kolcourt* és *Nugent*, *Lorentzo* és *Germani* Kapitányokkal a' ditséretből osztoznak. — F. M. L. *Schmidfeld* a' Pétervárad*i* Komendáns akkor érkezvén a' Táborhoz, az oszromra kéredzett és jelen is vólt. — Ditsértetnek Gróf *Hadik* és *Linken* Obesterek, Májor *Hayd*; Gróf *Hadik* és *Sztipschitz* Kapitányok; Gróf *Vebna* és *Hardeg* Hadnagyok; ezek a' Fő-Vezér *Laudon* körül lévén, minden-felé parantsolatait serényen hordozták.

F. M. L. Gróf *Erouné* a' Fő-Vezér *Laudon* rendeléséből a' több Generáliófokkal edgyet értvén úgy intézte a' dolgot, hogy October' 1-ső napján a' Glazira (*Glacis*) egy oszromló Sántzot (*Tranché*) készítettett; és a' mely ugyan ritka dolog tsak 50 ölnyire a' Várat meg kerülő fedezett úttól, a' mely a' fáradhatatlanul forgalódó Inzsinér Obester *Lauer* jelen-létében tökéletesen el-készült: hasonlóképpen Inzsinér Májor *Vóo* (*Vaux*) a' ki Dubitzánál sebet kapott vólt, itt-is bátron forgolódott; Fel-Hadnagy *Makk* a' Fő-Vezérnek sok hasznára vólt. Ezen Tiszt Urak közüll kiket a' Fő-Vezér *Laudon* ő Felségének kegyelmébe ajánlott, a' következők Rangjokban egy lépéssel elébb mozdittattak, ugymint: *Klébek* és *d' Alton* Generálmájorok Feldmarsal-lájdinántságra, *Lichtenberg*, *Vernek*, *Lauer*, *Argenteau*, és *Kollovráth* Obesterek Generálmájorságra, Obestlájdn. *Souel* Obesterségre, Májor *Barthodeiszki* Obestlájdnántságra, és a' Gránátéros Kapitány *H. Eszterházi* Májorságra léptenek.

Minthogy Generálmájor Bátor *Karajtzai*, a' H. *Kóburg* bizonyysága-szerint-is, a' Rimniknél Sept. 22-dikén nyert ditséretes győzedelemnek, maga bölts zezérlése és vitézsége által, igen nevezetes eszköze vólt; tehát ő Felsége, az ő érdemeinek megjutalmazására, az özvegyen maradt Riskur (*Richecourt*) könnyü lovas Német Regimentjét, kegyelmesen által adni méltóztatott. — Ezen kívül ugyan a' H. *Kóburg* által meg ditsértetett Tiszt Urak közüll ő Felsége ezen következőket Rangjokban elébb mozdította az első gyalog Székely Regiment Obesterét *Horváth* Urat, és a' *Lévener* Obester *Aufszeszt* Generálmájorokká; a' *Barkónál* Obestlájdn. *Grávent* Obesterré; az Inzsinér Májor *Pischelt* Obestlájdnántságra; a' Tsászár gyalogjainál Kapitány *Ruszsot*, (*Rousseau*) az első Gárnizon Regimentnél Májorrá tenni; és ezen két Arnot Kapitányokat *Bruneket* és *Ivánt* Fel-Hadnagyi Rangra emelni, kegyelmesen méltóztatott. — Hasonlóképpen *Vieser* Obestlájdnántságra Obesteri Rangal, *Csermák* és *Kron-*

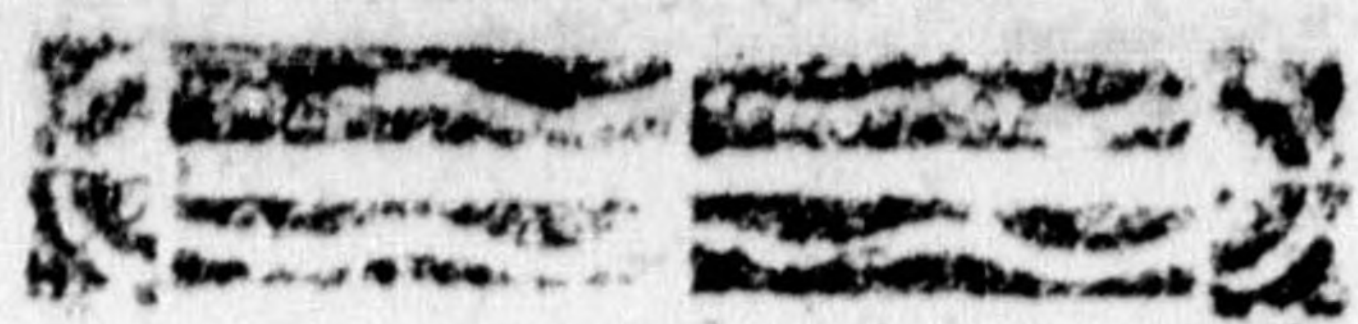

Kronbeker Kapitányokat Májori Rangal nyugodalomra botsátotta.

Méhádiánál, Doboránál, Dobrozellonál az ideitáborozásban, az Ototsáni Határnokok közül 3 all Tíztek, a' Likai Határnokokból is 3-mak, *Stáiné*-ből 1 legény, *Tertziéből* 3, egy *Vürtembergi* Dragonyos, és 13 *Erdödi* Húzárok, személlyes vitéz tselekedetek által magokat méltóvá tették arra, hogy Fo-Vezér *Laudon* edgyik *Ototsáni* Strázsamesternek arany emlékeztető pénzt, a' többinek pedig ezüstöt adjon jutalomúl. Itt is az *Erdödi* Húzárok leg-számofabban nyerték a' jutalmat! (**)

Jó északít Porta!! — Ma, u. m. hétfön, 12-dikben reggeli 8 óra tályban érkezék-meg a' Belgrádi Tábortól Feldmaršal Lájdinánt *Klébek* (*Laudon*nak és *Klébek*nek édes Anyjak testvér vólt) Bétsbe, mint *Laudon*' Kurirja, és azt az örvendetes hirt hozá, hogy *Laudon* Belgrádot nem tsak szerentséfen meg-vette, hanem meg-is szállotta. Ezen örvendetes hir 1 óra alatt Bétsnek minden szege-jukát öszve-nyargalván, a Bétsi népnek ebből származott örömét és tapsalását lehetetlen le irni. 12 óra tályban meg indula G. *Klébek* a' győzedelmi pompával 24 Postilionoknak és 4 Posta Tízteknek tsattagtatások és sipolások között a' Városnak nagyobb utzáit fel-járta. hól még soha a' népnek olly nagy sokóságát öszve-todúlva nem láttuk, mint most, és mindenek tapsolva kiáltják vala: éljen *Laudon!!* — Meg-vette hát *Laudon* azt a' Belgrádat 1789 ben, mellyet *Eugenius* meg-vett vala 1719 ben, és VI-dik *Károly* alatt el-vezettünk vala 1739-ben, mely viszontagsága Belgrádnak a' kilentzes számot emlékezetessé tette. — 8 órakor érkezett vala-meg ezen örvendetes hirt hozott Kurir, és már 11 órakor 7 vagy 8 Kurirok ki-indúltanak vala Bétsből külömbb külömbb Udvarakhoz, és a' Staféták minden-felé mennek vala. — — — — —

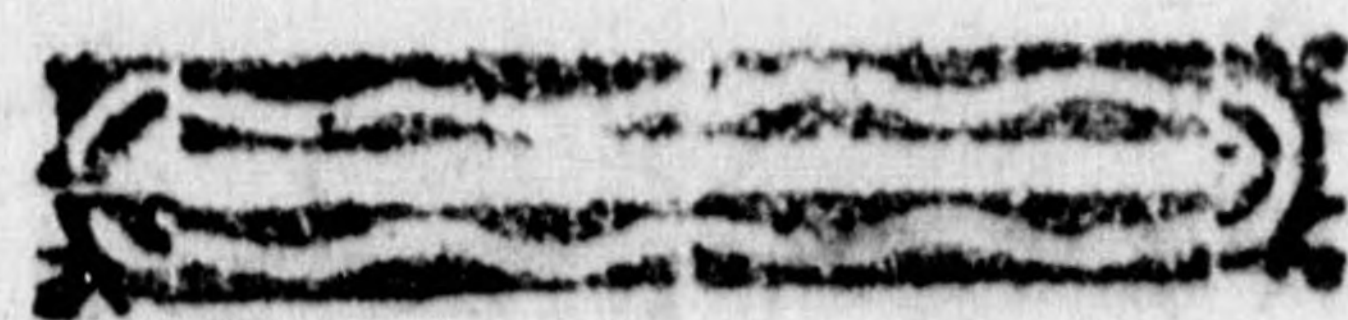
A' Lengyelek és Velentzeiek a' rostába maradtak.

— — — — — A' Portával minden órán egy kivánt békefésűnk lészzen, mely békefésűnek punktumai között te-is békefésűvel foglalva. — A' Svédet és Lengyelt már-is 3 rőfös orral festik az Olaszok, 's ezt írják alájjá: A' *Laudon* és *Kóburg* Fabrikájában készült orr. — 2 hónap alatt ujj mozgást fogunk hallani Európában, addig pedig látsuk Belgrád meg-vételének környülállásait.

Most Keddre virradó éjjeli 12 óra után vagyunk, mikor itt a' pennát kezembe vettem: még az egész Város talpon van, és *Jerusalémnek* elpusztulásakor koránt sem vólt olyan lárma és tolyongás, mint most Bétsben. — Azok a' rettentő magos Házok a' Várban mind meg-vagynak világosítva; a' F. Tsászár, *Laudon* és *Kóburg* Képei világosítva vagynak ki rakva, és égő-gyertyákból vagy ki-tsinálva: éljen a' Tsászár, *Laudon*, és *Kóburg*; de én ennek le-írására most alkalmos nem vagyok. Az Udvari Tudóstitást éjjeli 12 órakor most kapok-ki; mely így következik: (***) A' Feldmarsal *Luudontól* küldötött, és ezen hónapnak 12-dikén reggeli 8 órakor ő Felségéhez meg-érkezett F. M. L. *Klébek*, valamint az Okt. 5-dikétől fogva 7-dikéig tett ostromi munkáról, ugy Belgrádnak megvételéről bizonyos Tudóstitást hozván, 12 órakor 4 Posta Tízteknek és 24 Positionnak sípolások között, a' Városon Győzedelmi-pompával meg-hordoztatván, ezen örvendetes Tudóstitást a' Hadi-Kantzelláriához vitte, és ott a' Kantzellárius Feldm. Gróf *Hadik* Ur ő Excellentziájának elé-beszélette; mely következő módon történt:

„ A' véghetetlen munkát és készületet, mellyek ezen Várnak ostromát előzik vala, és a' mellyek Okt. 5-dikétől fogva 7-dikéig történtenek el-halgtatván, azon kívül, hogy a' Belgrádi útban lévő tü-

zes gollyóbifok és bombik ez alatt az idő alatt meg-nem szüntenek, rövideden tsak azt írjuk, hogy a' valóságos ostromi tűz 6-dikban kezdődött, a' midőn kereken a' Vár körül lévő Battériákból minden felől szorják vala-bé a' tüzet, bombit s. t. Ezen rettenetes ágyuzás reggeli 8 órakor kezdődvén, már egynéhány órák alatt minden szegeletében ég vala Belgrád. Látván a' Basa, hogy a' bombi, Kartáts, 's más rettentő hadi-tüzek zápor első módjára a' Várba hullani meg-nem szünnenek, dél-felé egy Levéllel Követet küldte *Laudonhoz*, és 15 napi fegyvernyugvást kóldúl vala, hogy az alatt az idő alatt, a' fel-adásról tanátskozhassék a' maga népével, és azt kívánja vala, hogy az alatt edgyet se löjjenek; de *Laudon* még annál keményebben lövöti vala a' Várat, hogy a' dolognak végét érhesse: a' Külső-Várookban az alatt a' fa-házoknak le-rontásokban foglalatoskodnak vala, hogy itt a' mi népünk között tűz ne-támodhassan. A' *Bányalukai* és *Konstántzinápolyi* utak között való Közösülés útja 126 napzámos, és 97 katonák által helyre állittatott. Ekkor a' *Miriévo* hegyén 1890 napzámos, és 1000 katonáink dolgoznak vala; kik közül az ellenség tüze által 8 embereink életeket veszték, és 31-en meg-sebesítettének; azonban a' mi ágyuink sem éjjel, sem nappal a' tüztől meg-nem szünének.

Oktobernek 7 dikén, a' Basának nagyon szorgató Levelére 6 órányi nyugvást engede *Laudon*, mely 6 órák alatt tsak egy lövés sem esék, és azt kíváná *Laudon*, hogy ezen 6 órák alatt határozzák-meg a' Belgrádiak magokat, hogy fel-adják-é a' Várat önként, és ki költöznek-é? mert különben az előbbeni tűz, ezen 6 óráknak el-telések után megint el-fogna kezdődni. Reggeli 9 órakor adaték ezen irás a' Basa kezébe, és ekkor meg-szünék a' tűz; de a' miéink ezen 6 órák alatt meg-igazgatták azon Battériákat, mellyek az ellenség' tüze által alkalmasint meg-sértettek vala. Mintegy 12 órakor délbe ki-küldi a' Basa a' feleletet, melyben

azon kéré *Laudont*, hogy rendeljen egy helyet, hól a' ki-rendelt személyek a' Kapitulátzió Punktumait meg-irni jöjjenek öszve, és mindenekről végezhesenek. E' meg leve délutánni 4 órakor következő módon, hogy a' főbb Török Tisztek közül hármon a' mi Táborunknak fő Hadi szállására jövének Belgrádból, kik helyet zálogba egy Stáb Tisztet és más két alsóbb Tiszteket küldé *Laudon* a' Várba. — A' Kapitulátio e'-szerint mene véghez, a' mint itt következik:

A' Kapitulátio Punktumai, mellyek a' Belgrádi Gubernátor Ozman Basa által tétettek ezek:

1.) Minthogy az Istentől öröktől fogva el-vagyon végezve, hogy egyszer *Belgrád'* Vára által adattalsek, tehát a' Spécificatióban találtató Jószági a' Nagy Urnak (Szultán) akár ételre tartazok azok, akár hadi-eszközök és készületek légyenek, a' Ts. Királyi nép által el-ne vétettsenek, és töllünk sem mit egyebet azok ne kérjenek.

Laudon erre azt felelte: „Jóllehet a' Várbéli örizet, mivel az én első ajánlásomat, a' Külső Városnak meg-vétele után, nyakossággal meg-vetette, meg nem érdemlené, hogy ezeknek egy tisztességes szabad ki-menetelt engedjek, még-is én erre azáltal indittatom egyedül, mivel a' F. Tsászárnak, az én Uramnak emberi Kegyelmes szivét, mely-szerint a' maga ellenségei eránt is kegyelemmel viseltetik, esmerem. A' Várbéli örizet azért a' maga feleségével, gyermekével és jószágával edgyütt szabadon ki-költözhetik; de a' Nagy Urnak minden ki-gondalható jószága, akár ágyúk, élésbéli dolgok, hajók, fegyverek, pénz, vagy akár-mi névvel nevezendő dolgok légyenek azok, hiveségesen kezünkhöz adassanak. Az el-készített Kapitulátio után, leg-ottan a' felső Várból a' Konstantzinápolyi Kapun, az alsó Várból pedig a' két Vizi Kapun ki-költözzenek; mely Kapukon a' fegyver-fogható nép leg-előbb-is ki-mennyen, és a' Városnak Duna-felől való

való részében áljon-meg. Az Afzszanyok és gyermekek egészen az elmenetelig mindenestől fogva a' Várban maradhatnak, és az is meg-engedtetik, hogy az ezeknek óltalmokra szükséges férfiak ezekkel benn maradhassanak.

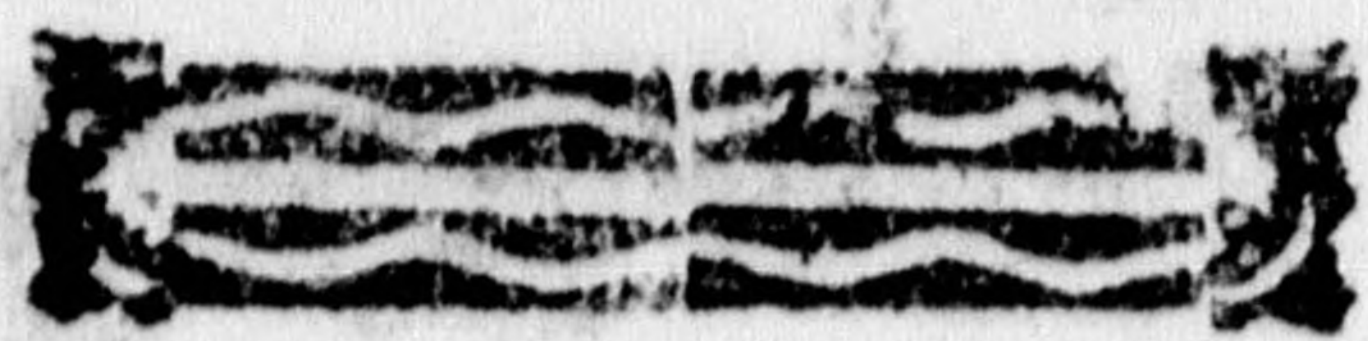
A' Basának 2-dik Punktuma : „ Sellyem és más jószágai a' népnek el ne vétettefsenek, hanem azokat magokkal ki-vihessék. — Ezt *Laudon* megengedte.

A' Basának 3-dik Punktuma : „ Hogy életekre és betsületekre nézve minden bátorság szolgáltatásék, és az Afzszonyoknak, gyerekeknek egész *Nisz-szágig* óltalam adassék, hogy az után az Afzszonyok és gyerekek semmi kárt, vagy veszedelmet ne szenvedjenek, és hogy magoknak 's terhelt marháiknak eledel szolgáltatásék, hogy ők minden fogyotkozás és veszedelem nélkül juthassanak a' magok menedék helyekbe.

Erre Laudon ezt felelte : „ A' Belgrádi őrizet familliástól és minden jószágostól a' vizen egész *Orsovdig* vitetnek, melyre szükséges hajók vagynak rendelve, és a' Státiok-is ki-vagynak határozva, a' hól naponként ki-szállanak. Ezekig a' *Státiokig*, mellyeket mi a' Dunához közel rendelünk, a' szárazon mennek, vagy lovagálnak azok, kik egészségesek, és minden nap öszve-jönek azokkal, kik hajón vitetnek; őrizetekre pedig elégséges rendelés tétetik: Kenyérrel és fával ki-elégítettnek; de az őrizetbe velek menő népségért 4 nagy Török Tisztek maradnak kezelségben mind addig itten, mig azok vizsgálva érkeznek.

A' Basának 4-dik Punktuma : „ Az Afzszonyoknak, betegeknek, sebeseknek, árváknak és özvegyeknek s. t. elégséges szekerek és lovak adassanak az el költözésre. — Erre már a' fellyebb való Punktumban meg-vagyon feleelve; mert ezeket hajón vizzik.

A' Basának 5-dik Punktuma : „ Azoknak a' Kereskedőknek, kiknek tulajdon magok élésbéli jószágaik, mellyekkel kereskedtek, olly nagy mértékben

ben vagynak, hogy azokat el-nem vihetik, hogy adhasák el illendő árron.

Laudon: „Meg-engedettik, és ha nékik úgy tetszik Török Komissáriusokat hagyhatnak, kik ezeket el-adhatják.

A Basának 6-dik Punktuma: „A' 'Sidóknak és a' Serviai Keresztény Jobbágyoknak hasanlóképpen és közönségesen sem az útban sem, el-idúlásunkban sem tiikon, semnyilván semmi sérelmet ne okozanak. — *Laudon:* „Az ezekkel menő őrizet ezekre-is gondot fog viselni.

A' Bas. 7-dik punktumja: „Ha valaki panaszal vagy Proceszussal találna jöni, és valamit keresi ezután, ne halgattassék-meg tovább — *Laudon* meg edgyezett ebben.

A' Bas. 8-dik Punkt. „Azok a' Serviai Keresztény Jobbágyok, kik már a' *Mahumed*' hitire tértek, ne kényszerittessek vissza-térni. — *Laudon:* A' Keresztény Jobbágyok, kik veletek edgyütt önként el akarnak menni, nem tartoztatnak meg; és egy Keresztény-is, ki a' Mahumed Vallására állott, vissza állani nem kényszerittetik; minthogy az efféle Kőkény és Galagonya gyümölcseiben nem sok kárt vallunk.

A' Bas. 9-dik Punkt. „Az ostrom alatt fogságba esett Rabok, mind a' két részről tseréltesenek vissza. *Laudon* erre azt felelte: „Minden szökevények és foglyok hívségesen kézhez adassanak minden tserénélkül.

A' Bas 10-dik Punktuma: „Az Isten nevében el-következett menetelkor egy nap tsak 4 vagy 5 órányi földet mehessenek naponként, és a' vizen, 's jó szénás hegyeken legyen a' Státiojak. — *Laudon:* „A' Státioik úgy lésznek rendelve, hogy a' nép minden fáradság nélkül el meheti naponként.

A' Bas. 11-dik Punkt. „Ha a' fellyebb említett *Artikulusok* meg találának engedődni, hogy a' kívántató lovak és szekerek az útra által-adattassanak, határozzák meg, hogy, és mennyi lészzen, és mikorra lennének azok készen az indulásra; meddig

dig és hól maradhatnak addig. s. t. — *Laudon*: Mihelyt meg fogjuk tudni, hány hajók kivantatnak, mikor állittatnak ezek elé, és akkor az indulásnak-is meghatároztatnak.

A' Bas. 12 dik Punkt. „A' velünk el-költő mi kívánó Keresztényeknek semmi akadályok ne legyen. — *Laudon*: A' 8 dik punktumban meg van rá felelne — ha úgy tetszik — Isten hirivel.

A' Bas. 13-dik Punkt. „Már e' leg-friszebb — ebben azon kerü a' Basa B. *Laudont*, hogy hatalmason parantsolja-meg az őket kifirő népnek, hogy sem a' Tsászári katonák, sem az ott való nép, hól a' Török aszizonyokkal ne szerelmeskedjenek — *Laudon*: e' meg-lészen. — „Továbbá nyilvántságosan jelentetik, hogy a' Belgrádi népség azon legyen, hogy az Orsovai Basát rá végye, mely szerint a' mi hajójinkot az azokról való le-költözés után, szabadon és minden akadály nélkül Ó. Orsovánál, vagy ehez nem messze, a' hová mi kívánnyúk, ki kösse, azokra gondot viseljen, hogy azok most vagy ennekutánna akár mikor fel hozottathassanak, azon kívül, hogy azok a' Török Sajkáról, vagy akármely más móddal tsak leg-kisebben-is akadályoztathassanak. — Itt a' Belgrádi Basán kívül a' népnek és katonaságnak előjáró is alá irák neveket, és *Laudon* is a' maga Punktumjainak alá irá nevét. (**)

Oláh országból Milkovból 25. Sept. 1789 — *Szeről szóra*: „A' Nagy Vezér 5 Basával és H. *Mauroyénival*, a' magok el nézett Plánumok szerint, akarák H. *Kóburgot* Moldvából és Oláh országból ki verni, meg-verni, *Khotzim* Várát visszavenni, és a' télen *Khotzimban* és *Jász városában* telelni; de ezeknek szándékjok tudtára esvén *Hertz. Kóburgnak*, Orosz Vezér *Szuverovnak*-is tudtára adá. melyre *Szuvarov* 5 Batalion gyalagokkal 1000 Kozákokkal és 300 Karabinerekkel Sept. 20 dikán hozzánk érkezvén, 21-dikben étzaka a' Foksáni Táborból kiindultunk, és 22-dikben minden felől rajta-mentünk az ellenségnek. A' Nagy Vezér már a' mi tzélunkot tsudálatosan észre-vette vala, egy Orosz Hadnagy

ál.

által; ki *Szuvarovat* reportal kereső útjában el-té-vellyedvén, egyenelsen a' *Ribniki* Táborba ment va-la, és a' Törököktől el-fogottatván, kényszerítették a' Nagy Vezértől meg-vallani, mit keres, és mitso-da útban járna. Midőn ez a' félelemnek miatta nem tsak azt vallotta volna meg hogy *Szuvarovat* keresi, hanem azt is, hogy holnap a' két Tsászári edgye-sült Sergek rájuk fognának ütni. Midőn ezt a' Nagy Vezér meg-értette volna, egynéhány milliomokból álló *Cassáját* azonnal vizsza-küldötte, és *Braillóból* magának 17-ezer segittséget vett. Mi 22 dikben minden rend-tartással rajta ütöttünk. A' Törökökre; ezek leg-előbb-is a' mi Táborunknak jobb-szárnyát kez-dették vivni; de midőn itt semmire sem mehetének, mi reánk rohonának a' bal-szárnyán nagy dühöség-gel: de itt-is a' mi Húszárjainknak bátor-szivüségék az ő vakmerőségeknek ellent-álván, nem tsak viz-sza verettetének, hanem egészen a' *Rimna*-vizéig kergetvén, ezen egész útban szüntelen aprították, a' szaladó Pogányságot: minden irgalam nélkül vág-tuk és öltük; mely alkalmatossággal *Kende* és *Far-kas* Kapitányok, *Barkó* Húszár Fő-Hadnagy *Martinovits* 3 ágyukat az ellenségtől el-vettenek; ezek-nek fedező népét, kik Jantsárokból és Spáhikból állán-k, le-aprították. A' meg-rémült Török Tá-bornak szaladását nem lehet hirtelen le-írni. 81 á-gyujit, 300 Tevéjit, 270 Bivaljait, sok ezer Sáto-rait, Szarvas-marháit, juhait, 4000 terbelt szeke-reit, 17 Zászlóit, egy Papját, 1 Vezér Kamorni-kot, egy Jantsár Agát, 42 más rabokat s. t. itt prédába nyertünk. Midőn a' Nagy Vezér látta, hogy a' Törökök mindenütt verettetnek és szala-nak, a' *Mahumed* Zászlójához szalodott, kezeit fe-jérre kaptsolta és így kiáltott-fel: Istenem!! be nagy és hosszú haraggal vagy hozzánk! Erre lovát elé-hozotta, fel-ült, és Táborának sepreit is ott hagy-ván, Ribnik felé vette uttyát; *Mauroyeni* pedig esze nélkül szaladott *Buzdonak*. Nints időm az írásra — tsak ez edgyet jegyzem meg, hogy a' *Tsászár*, *Barkó* Regementek, és a' Székely Húszárok egy *Lévener* osztálllyal tsudákat tette nek — többet más-kor. —

Tudománybéli Tudósítás.

Amaz esmeretes nagy érdemű és tudományú Férfi, a' Kolosvári Ref. Kollégiumnak Professora T. T. *Szathmári P. Mihály* Ur, már sok esztendőktől fogva jegyzet és nagy gyűjteményt is tett, a' néhai *Bod Péter* Ur, ugy nevezett, *Magyar Athenasára*, mellyet midőn más tudósok észre-vettenek vólna, arra ösztönözik vala a' nevezett Professor Urat, hogy nyomtattatná ki ezen egész munkát meg-bővitve. Rá-is vette magát, és midőn azon vólna, hogy Világ eleibe bocsássa, ki-adja néhai *Szerentsi Nagy István* Ur a' maga ez aránt költ tudósítását, mely szerint ezen nagy érdemű Professor Ur megszűnék a' maga tzeljától. Már most, tudva vagyon, hogy ezen Anyai nyelvünk körül fáradhatatlanul munkálódott Ur meg-hólt; hogy ha azért valaki még ezen hasznos munkához hozzá nem fogott, 's talám már feles előre fizetők-is vólnának riájja, jelentetik, hogy a' már nevezett Professor Urat a' maga Jó-akarói annyira birták, hogy ezen Könyvet, minden lehető bővítéssel, ki-bocsássa. Ha azokat a' jegyzéseket, mellyeket a' Magyar Tudósok néhai *Sz. Nagy István* Urhoz erre a' végre bé-küldöttek, sőt még mások-is a' magok ide tartazó jegyzéseiket, vagy magához ezen Professor Urhoz, vagy a' kinek könnyebb móddal esnék, a' Bétsi *Magyar Kurir*hoz bé-küldenék, minthogy már a' nevezett Urnak sok esztendőktől fogva gyűjtött jegyzései vagynak erre, tökéletesen hiszszük, hogy ezen Könyv rövid idő alatt olly tökéletesen jöne az Olvasók' kezébe, melly-szerint vagy jöne valaha, vagy soha sem. Ha valaki pedig ezen munkához hozzá-fogott, jelentse a' B. Magyar Kurir-nál, vagy magánál Professor P. *Szathmári Mihály* Urnál.